

Н. А. Марусяк,
к. е. н., доцент кафедри фінансів і кредиту,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4427-2238>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.5.168

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ: ВИКЛИКИ ТА НАПРЯМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ

N. Marusiak,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance and Credit,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

STATE TAX POLICY IN CONDITIONS OF ECONOMIC INSTABILITY:
CHALLENGES AND DIRECTIONS OF TRANSFORMATION

У статті досліджено особливості формування та реалізації податкової політики України в умовах економічної нестабільності, спричиненої воєнними діями, інфляційними процесами та структурними диспропорціями. Проаналізовано вплив скорочення виробничого потенціалу, зростання бюджетного дефіциту та залежності від міжнародної фінансової допомоги на трансформацію фіскальних механізмів. Особливу увагу приділено оцінці тимчасових податкових пільг, відновленню повноцінного адміністрування відповідно до законодавчих змін, а також ролі співпраці з міжнародними фінансовими організаціями у забезпеченні фіскальної дисципліни. Обґрунтовано необхідність поєднання стабільності та передбачуваності податкових правил із цифровізацією адміністрування та гармонізацією законодавства з нормами Європейського Союзу. Визначено стратегічні напрями трансформації податкової політики з метою забезпечення фінансової стійкості держави та стимулювання післявоєнного економічного відновлення.

The article examines the transformation of Ukraine's tax policy under conditions of prolonged economic instability caused by full-scale war, inflationary pressures, structural imbalances, and significant fiscal constraints. The research is based on an analysis of macroeconomic indicators, budget statistics, and legislative changes implemented during 2022–2025. Particular attention is paid to the sharp contraction of real GDP, the destruction and temporary occupation of industrial capacities, disruptions of logistics chains, migration processes, and their cumulative impact on the tax base and public finance sustainability. The study evaluates the structural changes in state budget revenues, including the increasing role of indirect taxes, personal income tax, and the military levy, as well as the substantial dependence on international financial assistance. It is emphasized that while external support has played a crucial stabilizing role, it does not substitute for the need to strengthen domestic revenue generation and improve the efficiency of tax administration. The paper analyzes temporary tax relief measures introduced during the initial phase of martial law, such as simplified taxation regimes and deferred payment mechanisms, and assesses their short-term stabilizing effects alongside medium-term fiscal risks.

Considerable attention is devoted to the restoration of standard tax administration procedures in 2023, enhancement of compliance mechanisms, and reintroduction of fiscal control instruments. The influence of inflation on nominal and real tax revenues is explored, highlighting its dual effect on consumption patterns, purchasing power, and corporate profitability. The article also addresses the importance of meeting commitments to international financial institutions and aligning tax legislation with European Union standards. It is argued that the long-term transformation of tax policy should combine fiscal consolidation with economic stimulation. Strategic priorities include digitalization of tax administration, implementation of risk-oriented control systems, harmonization with EU directives, reduction of the shadow economy, and creation of a predictable and fair tax environment capable of ensuring sustainable post-war recovery and long-term economic growth.

Ключові слова: податкова політика, економічна нестабільність, бюджетний дефіцит, податкове адміністрування, податкові надходження.

Key words: tax policy, economic instability, budget deficit, tax administration, tax revenues.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Податкова політика держави є ключовим інструментом реалізації економічної стратегії та забезпечення фінансової стійкості публічних фінансів. В умовах економічної нестабільності, що характеризується воєнними ризиками, інфляційними коливаннями, зниженням виробничого потенціалу та структурними диспропорціями, її значення істотно зростає. Для України питання трансформації податкової політики набуло особливої актуальності у зв'язку з тривалими воєнними діями, необхідністю забезпечення обороноздатності держави, відновленням зруйнованої інфраструктури та виконанням зобов'язань перед міжнародними фінансовими партнерами.

Економічна нестабільність впливає на формування доходів бюджету, змінює структуру податкової бази та потребує гнучкого коригування фіскальних інструментів. За роки війни у структурі доходів державного бюджету зросла частка міжнародної фінансової допомоги, що свідчить про необхідність посилення внутрішніх джерел формування доходів та підвищення ефективності податкового адміністрування. У таких умовах податкова політика має виконувати не лише фіскальну функцію, а й регулюючу та стимулюючу, сприяючи підтримці економічної активності та збереженню фінансової безпеки держави.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика податкової політики та її трансформації в кризових умовах досліджується українськими науковцями досить активно. У працях вчених розглядаються питання реформування податкової системи, оптимізації податкового навантаження та підвищення ефективності адміністрування податків. Значна увага приділяється також питанням детінізації економіки та гармонізації податкового законодавства України з нормами Європейського Союзу.

Зокрема, Головай Н. підкреслювала, що ключовим завданням держави у сфері податкової політики є формування стабільної, прозорої та результативної податкової системи, а також створення інституційних і правових передумов для поглиблення інтеграції України до

міжнародного економічного простору [1]. Мурашко С. зосереджує увагу на проблематиці наближення національної податкової політики до стандартів Європейського Союзу в контексті реалізації євроінтеграційного курсу держави [2].

Максименко М. та Гмиря В. обґрунтовували сукупність чинників, що визначають економічну результативність бюджетної системи, акцентуючи на ролі податкових інструментів у забезпеченні її ефективності в умовах воєнного стану [3].

Горин В., Була П. та Чорноус В. аналізували податкові нововведення початкового етапу повномасштабної війни, спрямовані на підтримку економічної активності та адаптацію суб'єктів господарювання до функціонування в умовах підвищених безпекових ризиків і невизначеності [4]. Шкромиди Н. і Лещук Г. досліджували особливості функціонування податкової системи України в період воєнного стану, окреслювали основні виклики для бізнесу, а також оцінювали вплив законодавчих змін у сфері оподаткування на підприємницьке середовище [5].

Разом із тим у наукових дослідженнях недостатньо комплексно розкрито проблему стратегічної трансформації податкової політики саме в умовах затяжної економічної нестабільності та воєнного стану. Переважна більшість публікацій зосереджена на окремих аспектах фіскальної політики або короткострокових антикризових заходах. Невирішеною залишається проблема формування довгострокової моделі податкової політики, здатної забезпечити одночасно бюджетну стійкість, інвестиційну привабливість та соціальну справедливість в умовах постійних зовнішніх шоків.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є теоретичне обґрунтування сутності податкової політики в умовах економічної нестабільності, аналіз основних викликів її реалізації в Україні та визначення стратегічних напрямів трансформації з урахуванням сучасних економічних і соціальних потреб держави.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Податкова політика є невід'ємною складовою фінансової політики держави та виступає системоформуючим елементом механізму перерозподілу валового внутрішнього продукту. Вона охоплює сукупність економічних, правових і організаційних заходів, спрямованих на встановлення, зміну та скасування податків і зборів, визначення об'єктів та бази оподаткування, порядку їх обчислення, строків сплати, а також форм і методів податкового контролю. Податкова політика формується з урахуванням стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку держави та повинна забезпечувати баланс між інтересами бюджету й економічними можливостями платників податків.

Нормативно-правовою основою реалізації податкової політики в Україні є насамперед Податковий кодекс України, який визначає принципи побудови податкової системи, перелік загальнодержавних і місцевих податків та зборів, права й обов'язки платників, компетенції контролюючих органів і процедури адміністрування [6]. Окрім Податкового кодексу, важливе значення мають норми Бюджетного кодексу України, що регламентують взаємозв'язок податкових надходжень із формуванням та виконанням бюджетів різних рівнів, а також підзаконні нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України та центральних органів виконавчої влади [7]. Інституційне забезпечення реалізації податкової політики покладено на Державну податкову службу України, яка здійснює адміністрування податків і зборів, контроль за дотриманням податкового законодавства та сервісне обслуговування платників.

У класичному розумінні податкова політика виконує фіскальну та регулюючу функції. Фіскальна функція полягає у формуванні фінансових ресурсів держави, необхідних для фінансування оборони, соціального захисту, освіти, охорони здоров'я та інших суспільно значущих сфер. Регулююча функція проявляється у впливі податкових інструментів на інвестиційну активність, структуру виробництва, рівень зайнятості та споживання, а також на розвиток окремих галузей економіки через механізми податкових пільг, ставок і спеціальних режимів оподаткування.

В умовах економічної нестабільності, яка супроводжується спадом виробництва, інфляційними коливаннями та зростанням бюджетного дефіциту, особливого

значення набуває стабілізаційна роль податкової політики. Саме через коригування ставок, податкових пільг, механізмів відтермінування чи реструктуризації зобов'язань держава може пом'якшувати негативні наслідки кризових явищ, підтримувати ліквідність суб'єктів господарювання та стимулювати відновлення економічної активності. Таким чином, податкова політика трансформується з інструменту суто фіскального забезпечення бюджету в комплексний механізм макроекономічного регулювання, що поєднує завдання фінансової стійкості, соціальної справедливості та економічного розвитку.

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується глибокими структурними та фінансовими викликами, що безпосередньо впливають на стан податкової системи та ефективність реалізації податкової політики. Насамперед, повномасштабна збройна агресія спричинила істотне скорочення виробничого потенціалу держави. У 2022 році реальний ВВП скоротився приблизно на 29—30 %, що стало безпрецедентним падінням за весь період незалежності. У 2023 році економіка продемонструвала часткове відновлення на рівні близько 5 %, у 2024 р. ВВП зріс на 2,9 %, у 2025 р. очікуване зростання 2,7 % [8]. Однак обсяги виробництва залишаються суттєво нижчими довоєнного рівня.

Скорочення економічної активності безпосередньо вплинуло на податкову базу. Руїнування або тимчасова окупація промислових підприємств у східних і південних регіонах, порушення логістичних ланцюгів, міграція населення та зменшення платоспроможного попиту зумовили зниження надходжень від податку на прибуток підприємств і податку на доходи фізичних осіб у перші місяці повномасштабної війни, що вимагало оперативного впровадження податкових послаблень та спеціальних режимів оподаткування для підтримки бізнесу.

Водночас державний бюджет зіткнувся зі зростанням видаткової частини, насамперед у сфері оборони та безпеки. Дефіцит державного бюджету у 2022 році перевищив 900 млрд грн, що становило понад 20 % ВВП. У 2023—2025 роках дефіцит зберігався на високому рівні, значною мірою покриваючись за рахунок міжнародної фінансової допомоги [8]. Це свідчить про структурний дисбаланс між доходами та видатками бюджету та підвищує вимоги до ефективності податкової політики.

У період воєнного стану держава змушена була застосовувати гнучкі податкові механізми. Зокрема, у березні 2022 р. було запроваджено спрощений режим оподаткування зі ставкою 2 % для платників єдиного податку третьої групи, розширено можливості відтермінування виконання податкових зобов'язань, а також надано пільги для окремих категорій платників [9; 10]. Ці заходи дозволили зберегти економічну активність, однак водночас призвели до тимчасового зменшення бюджетних надходжень.

У 2023—2025 рр., надходження до зведеного бюджету демонстрували тенденцію до поступового відновлення, зокрема за рахунок непрямих податків, ПДФО та військового збору, таблиця 1. Проте структура доходів залишається неста-

Таблиця 1. Основні джерела податкових надходжень до Державного бюджету України у 2022—2025 рр., млрд грн

Надходження	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
ПДВ з ввезених на митну територію України товарів	253,1	366,2	466,1	593,8
ПДФО та військовий збір	148,4	206,9	326,1	321,8
ПДВ з вироблених в Україні товарів	213,9	214,6	268,3	318,0
Податок на прибуток підприємств	117,0	143,8	271,1	243,7
Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів	41,7	74,8	105,2	147,2
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів	60,7	92,6	105,2	139,4

Джерело: складено автором.

більшою та залежною від макроекономічних факторів, рівня інфляції та валютних коливань.

Таким чином, воєнні дії не лише зменшили виробничий потенціал і податкову базу, а й посилили бюджетні дисбаланси, що обумовлює необхідність трансформації податкової політики в напрямі підвищення її адаптивності, забезпечення стабільності надходжень та одночасної підтримки економічного відновлення.

Тимчасові податкові преференції, запроваджені на початковому етапі повномасштабної війни, продемонстрували результативність переважно у короткостроковому вимірі, оскільки їх фінансування стало можливим завдяки розширенню альтернативних джерел доходів бюджету, зокрема за рахунок міжнародної фінансової допомоги та коштів іноземних держав і міжнародних організацій. Після виконання стабілізаційної функції держава поступово повернулася до реалізації системної податкової політики, спрямованої на відновлення повноцінного фіскального контролю та збалансування бюджетних надходжень.

Зокрема, ухвалення ЗУ "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період воєнного стану" від 30 червня 2023 року № 3219-IX передбачало припинення можливості застосування спрощеного режиму оподаткування зі ставкою єдиного податку 2 %, а також часткове скасування мораторію на проведення податкових перевірок [11]. Одночасно було відновлено дію положень податкового законодавства щодо контролю за використанням реєстраторів розрахункових операцій як інструменту забезпечення прозорості грошових потоків та детінізації доходів суб'єктів господарювання.

Поряд із цим, попри зобов'язання України щодо посилення інституційної спроможності фіскальних органів та підвищення ефективності адміністрування податків у межах співпраці з МВФ, практика здійснення контрольних заходів свідчить про концентрацію перевірок на платниках податків, які за формальними критеріями віднесені до категорії ризикових. Також було відновлено можливість застосування фінансових санкцій за порушення, встановлені під час таких перевірок, що свідчить про поступовий перехід від надзвичайного податкового режиму до стандартної моделі фіскального регулювання [5].

Необхідно зазначити, економічна нестабільність супроводжується вираженими інфляційними процесами, які безпосередньо впливають на реальну вартість податкових надходжень і структуру доходів бюджету. У 2022 році споживча інфляція перевищила 26 %, що стало наслідком порушення виробничих і логістичних ланцюгів, девальваційних процесів та зростання витрат виробників. Упродовж 2023—2025 років інфляційна динаміка характеризувалася поступовим уповільненням: у 2023 році рівень інфляції становив 5,1 %, у 2024 році зріс до 12 %, а у 2025 році знизився до 8 %. Попри тенденцію до стабілізації, інфляційний тиск залишався суттєвим як для домогосподарств, так і для суб'єктів господарю-

вання. [12]. Інфляція має подвійний вплив на податкову систему. З одного боку, номінальне зростання цін збільшує базу оподаткування для непрямих податків, передусім податку на додану вартість та акцизного податку. З іншого боку, зниження реальної купівельної спроможності населення призводить до скорочення обсягів споживання, зміни його структури на користь товарів першої необхідності та зменшення попиту на продукцію з високою доданою вартістю, що негативно відображається на стабільності надходжень до бюджету.

Інфляційні процеси також впливають на податок на доходи фізичних осіб і податок на прибуток підприємств. Формальне зростання заробітної плати в умовах інфляції не завжди означає збільшення реальних доходів, а отже, не забезпечує пропорційного приросту податкових надходжень у реальному вимірі. Для підприємств інфляція означає зростання витрат на сировину, енергоносії та логістику, що зменшує фінансовий результат і відповідно базу оподаткування податком на прибуток. Таким чином, інфляція створює ілюзію збільшення номінальних податкових надходжень при одночасному зниженні їх реальної вартості, що ускладнює планування бюджетної політики та потребує врахування макроекономічних ризиків у процесі формування податкових рішень.

Також, суттєвим викликом для податкової політики України є необхідність виконання зобов'язань перед міжнародними фінансовими організаціями, насамперед перед Міжнародним валютним фондом. Співпраця з МВФ передбачає дотримання параметрів фіскальної консолідації, забезпечення прозорості бюджетного процесу, підвищення ефективності податкового адміністрування та скорочення дефіциту державного бюджету. Програми фінансової підтримки супроводжуються структурними маяками, які стосуються вдосконалення податкового законодавства, боротьби з ухиленням від оподаткування та розширення податкової бази. Умови співпраці з міжнародними партнерами посилюють вимоги до передбачуваності податкової політики, оскільки від її стабільності залежить довіра інвесторів і кредиторів. Водночас надмірно швидке або фіскально орієнтоване посилення податкового навантаження може негативно вплинути на економічне відновлення, що зумовлює необхідність пошуку компромісу між вимогами міжнародної фінансової дисципліни та внутрішніми соціально-економічними потребами.

Крім того, серйозною проблемою залишається нерівномірний розподіл податкового навантаження між різними групами платників. Відносно висока частка непрямих податків у структурі доходів бюджету означає, що основний податковий тягар фактично покладається на кінцевого споживача, незалежно від рівня його доходів. Така ситуація посилює соціальну нерівність і знижує сприйняття податкової системи як справедливої. Одночасно окремі великі платники податків можуть використовувати складні механізми податкового планування або мінімізації податкових зобов'язань, що створює дисбаланси в системі розподілу податкового тягара.

Вагомим наслідком зазначених диспропорцій є збереження значного рівня тінізації економіки. Це призводить до втрати податкових надходжень, зниження конкурентоспроможності легального бізнесу та поглиблення недовіри до державних інститутів. У таких умовах ефективність податкової політики залежить не лише від рівня ставок або кількості податків, а й від якості адміністрування, рівня цифровізації процесів контролю та формування культури добровільної сплати податків.

Отже, інфляційні ризики, міжнародні зобов'язання та нерівномірність податкового навантаження формують комплексний спектр викликів, які потребують системного перегляду підходів до реалізації податкової політики та її адаптації до умов тривалої економічної нестабільності.

Трансформація податкової політики в умовах економічної волатильності повинна ґрунтуватися на принципах стабільності, передбачуваності та справедливості, що формують основу довіри між державою і платниками податків. Часті зміни податкових ставок, порядку адміністрування або пільгових режимів у кризовий період здатні посилити невизначеність та стримати інвестиційну активність. Тому стратегічним завданням є формування середньострокової податкової стратегії, яка б забезпечувала прогнозованість фіскального середовища та узгоджувалася з бюджетною і монетарною політикою держави. У цьому контексті важливу роль відіграє узгодження податкових змін із параметрами бюджетної політики та макроекономічними прогнозами.

Першочерговим напрямом трансформації є вдосконалення податкового адміністрування шляхом поглибленої цифровізації процесів обліку, контролю та аналітики. Вдосконалення електронного кабінету платника, автоматизованих систем моніторингу податкових ризиків, електронного документообігу та інтеграція інформаційних баз даних сприяють мінімізації людського фактора, зниженню корупційних ризиків та підвищенню рівня добровільної сплати податків. Впровадження цифрових сервісів Державної податкової служби України забезпечує оперативний обмін інформацією між державою і бізнесом, скорочує час на подання звітності та зменшує витрати суб'єктів господарювання на виконання податкових зобов'язань. Крім того, цифровізація створює підґрунт для впровадження ризикоорієнтованого підходу до податкового контролю, що дозволяє концентрувати ресурси контролюючих органів на операціях із підвищеним рівнем ймовірності порушень, не створюючи надмірного тиску на сумлінних платників.

Важливим стратегічним напрямом трансформації є гармонізація податкового законодавства України з нормами Європейського Союзу відповідно до зобов'язань, визначених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. Процес адаптації передбачає поступове наближення українських норм до директив ЄС у сфері непрямого оподаткування, зокрема щодо адміністрування податку на додану вартість, електронної звітності, боротьби з податковими шахрайствами та імплементації міжнародних стандартів прозорості

[13]. Особливе значення має впровадження механізмів протидії розмиванню податкової бази та виведенню прибутку з-під оподаткування відповідно до ініціатив BEPS, що посилює інтеграцію України у глобальну податкову систему. Гармонізація законодавства також сприятиме формуванню сприятливого інвестиційного клімату та підвищенню конкурентоспроможності національної економіки у процесі європейської інтеграції.

Не менш важливим є забезпечення збалансованості між фіскальними потребами держави та необхідністю стимулювання економічної активності. В умовах післявоєнного відновлення податкова політика повинна виконувати не лише функцію мобілізації доходів бюджету, а й функцію каталізатора структурної модернізації економіки. Це передбачає створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього підприємництва, підтримку інноваційних секторів, стимулювання інвестицій у виробництво з високою доданою вартістю та експортно орієнтовані галузі. Податкові інструменти можуть застосовуватися у формі інвестиційних податкових кредитів, прискореної амортизації, тимчасових пільг для стратегічних галузей або регіонів, що зазнали найбільших втрат унаслідок воєнних дій.

Водночас податкова підтримка має бути чітко спрямованою на визначені категорії платників та обмеженою в часі, щоб уникнути формування хронічних фіскальних втрат і викривлення конкурентного середовища. Поєднання стабільності податкових правил, цифрової трансформації адміністрування та інтеграції до європейського правового простору створює передумови для формування сучасної податкової моделі, здатної забезпечити фінансову стійкість держави та сприяти довгостроковому економічному зростанню.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Податкова політика держави в умовах економічної нестабільності виступає ключовим інструментом забезпечення фінансової стійкості та економічної безпеки. Україна перебуває на етапі глибокої трансформації податкової системи, що зумовлено як внутрішніми викликами, так і зовнішніми зобов'язаннями. Воєнні дії, інфляційні процеси, значний бюджетний дефіцит і залежність від міжнародної фінансової допомоги зумовили необхідність поєднання фіскальної консолідації зі стимулюванням економічної активності. Сучасні умови потребують формування збалансованої моделі податкової політики, здатної забезпечити достатній рівень бюджетних надходжень без надмірного тиску на бізнес та населення.

Подальші наукові дослідження мають бути спрямовані на розроблення методичних підходів до оцінювання ефективності податкових змін у воєнний та післявоєнний періоди, аналіз впливу цифровізації податкового адміністрування на рівень детінізації економіки, а також формування моделі податкової політики, орієнтованої на забезпечення довгострокової фінансової безпеки держави.

Література:

1. Головай Н. Податкова політика та особливості її реалізації в умовах воєнного часу. Економічні горизонти. 2023. № 3 (25). С. 16—22.
2. Мурашко І. С. Конвергенція податкових систем ЄС та України як інструмент інтеграційної політики: аналітичний дискурс сучасних викликів та стратегічних перспектив фіскальної уніфікації. Київський часопис права. 2025. (1). 114—120.
3. Максименко М., Гмиря В. Податкова політика як складова частина формування бюджету України. Наукові записки. Серія: Право. 2022. № 13. С. 84—90.
4. Горин В.П., Була П.В., Черноус В.С. Податкова політика України в умовах воєнного часу: реалії, безпекові виклики та перспективи подолання. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 18. С. 23—31.
5. Шкромиди Н., Лещук Г. Податкова система України в умовах воєнного стану: виклики для бізнесу та адаптація облікових систем. Український економічний часопис. 2025. (10). 142—147.
6. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 20.02.2026).
7. Бюджетний кодексу України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення 20.02.2026).
8. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/> (дата звернення 20.02.2026).
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення 20.02.2026).
10. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану: Закон України від 03.03.2022 р. № 2118-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20> (дата звернення 20.02.2026).
11. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період воєнного стану: Закон України від 30.06.2023 р. № 3219-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3219-20#Text> (дата звернення 20.02.2026).
12. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення 20.02.2026).
13. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Міжнародний документ від 27.06.2014 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення 20.02.2026).
2. Murashko, I.S. (2025), "Convergence of the EU and Ukrainian tax systems as an instrument of integration policy: analytical discourse of modern challenges and strategic prospects of fiscal unification", *Kyivskiy chasopys prava*, vol. 1, pp. 114—120.
3. Maksymenko, M. and Hmyria, V. (2022), "Tax policy as a component of the formation of the State Budget of Ukraine", *Naukovi zapysky. Serii: Pravo*, vol. 13, pp. 84—90.
4. Horyn, V.P. Bula, P.V. and Chornous, V.S. (2024), "Tax policy of Ukraine under martial law: realities, security challenges and prospects for overcoming", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 18, pp. 23—31.
5. Shkromyda, N. and Leshchuk, H. (2025), "Tax system of Ukraine under martial law: challenges for business and adaptation of accounting systems", *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys*, vol. 10, pp. 142—147.
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "The Tax Code of Ukraine" available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Accessed 20 February, 2026).
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "The Budget Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (Accessed 20 February, 2026).
8. Ministry of Finance of Ukraine (2026), available at: <https://mof.gov.ua/uk/> (Accessed 20 February, 2026).
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the application of norms during the period of martial law", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (Accessed 20 February, 2026).
10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the peculiarities of taxation and reporting during the period of martial law", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20> (Accessed 20 February, 2026).
11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2023), The Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine and other laws of Ukraine regarding the peculiarities of taxation during martial law", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3219-20#Text> (Accessed 20 February, 2026).
12. National Bank of Ukraine (2026), available at: <https://bank.gov.ua/> (Accessed 20 February, 2026).
13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), International Agreement "Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part", available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (Accessed 20 February, 2026).

References:

1. Holovai, N. (2023), "Tax policy and peculiarities of its implementation under martial law", *Ekonomichni horizonty*, vol. 3 (25), pp. 16—22.

Отримано редакцією журналу / Received: 20.02.26

Професійно рецензовано / Revised: 02.03.26

Схвалено до друку / Accepted: 10.03.26